

LO GRINHON

LA GAZETA DAU VIVARÈS D'EN
NAUT

N° 70 PRIMA de 2011

PLEN COMA UN UÈU... DE PASCAS !

SOMARI

- 1 - Plen coma un uèu... de Pascas
- 2 - Lo Blog dau Revesin
- 3 - Resson d'Òc
- 4 / 5 - Lo Lop e lo Rainard
- 6 - Chant de Dòl e d'Eipèra
- 7 - Truèitas a la crèma d'aigreta
Mots croisats dau Gui
- 8 - Ramatge

LO GRINHON

es la gazeta de l'associacion occitana
PARLAREM EN VIVARÈS
de vès Anonai. Es mandat a tos los
aderents.

Per aderir, mandar
12 € per una persona
15 € per un coble a :
LO GRINHON
Le Petit Avanon
07370 OZON

Faire lo chec a l'òrdre de PARLAREM
EN VIVARÈS.

Las adersions partan dau n° de Prima
e s'achaban daube lo n° d'Ivèrn...

Pasmens ! Arriva aquelo Grinhon de prima. Despuei lo temps qu'es aquí, la prima ! Mas savètz coma es nòstre brave Grinhon. Pren son temps. Espèra totjorn lo darreir moment. Gaita córrer l'aura, escota los augèus, flaira las flors, deixa de temps au temps... si, de còps, anava mancar quaucòm ! E puei : "De qué vau lhor dire a tots quelos lectors ?" Zò sap ben que se fau pas pressar. Tè ! se ditz ben per la prima : "Quau se despond davans Mai, sap pas çò que fai." Quò vòl ben dire que tot arriba per quello que sap esperar.

E faguèt ben de se pas precipitar que Joannès Dufaud li mandèt un genti poèma "de dòl e d'espèra". L'i apondèt un autre, "Ramatge", dau mesme autor, e veiquià doas pajas per lo jornalet. Veiètz ben que sèrv de ren de córrer. E mai lo Revesin que manda son blòg (a la prima los augèus arrestan pas de cantar). E lo Lop, aquelo grand bedigàs, que se fai rotlar per lo Rainard, coma totjorn, per lo plasir de la petita Marcela qu'escotava son grand e se soventa eura per lo nòstre.

Quauques "Resson" d'un collèga e veiqui doncas un Grinhon franc plen, coma un uèu (de Pascas !). Vos demòra pas que d'anar peschar las truèitas per la recepta. E si quò mòrd pas... fasètz los mots croisats per prendre paciènça !

MN

Vocabulari :

se despondre = *se défaire, se déshabiller* ; dòl, dòu = *deuil* ; apondre = *ajouter* ; resson = *echo, refrain*.

Lo Blòg dau Revessin

Fin de feurèir – Legit la brochura de l'ONISEP, sortiá en janvièr, que s'apèla *ONISEP PLUS, Orientation et découverte du monde professionnel*. Tota entèira consacra a l'occitan. *L'occitan langue et culture d'aujourd'hui, des études, des métiers*.

Franc ben presentaa, es estat realisaa per lo CREO Lengadòc (Centre Regionau daus Ensenhaires d'Occitan) : *un numéro inter-régional Aquitaine, Languedoc-Roussillon et Midi-Pyrénées*.

I a de que legir, en francés, per que tot lo monde poguèsse s'informar. Un chapitre nos montra los joines que trabalhan daube l'occitan, son professors, animators culturaus, actors, jornalistes. Exista lo servici de l'emplèc en occitan (www.emploi.com) Una brochura a faire conèisser, amai se nòstra region a pas participat.

12 de març – Es tot revirat lo revessin...e en mesme temps franc content, veiquiá que l'an botat escrivan ! E atencion, escrivan sus internet. Qu'es lo bartavelaire de bartavel (www.bartavel.com) que l'a baptisat coma aquò. Qu'es verai que depus mai d'un an, arresta pas d'escrivre, e totas las setmanas dins lo jornal d'Anonai, doncas es un pauc escrivan, mas benlèu pas escrivaire.

Escrivassièr alara ? Chau veire...

Per lo moment, i a de tèxtes sus internet, los promèirs de 2010, e lo revessin se pinga dreit coma un jaldard. Mas a un pauc de mau.

16 de març – Daquestan lo mars gras, que nosautres apelèm darrèir mars (davant carema), tombava en mesme temps que la jorna internacionala de las femnas, lo 8. Alara n'avèm parlat. Dau còp, la setmana d'après, lo papèt n'èra tot revirat. Quand li parlètz de femnas, lo papèt pensa a sa paura mamèt. Avia adut sas idèias e voliá que

parlèssan encara de las femnas.

Maleirosament, l'actualitat èra tarribla e qu'èra lo tramblament de terra, lo terratremol, dau Japon, alara lo revessin escotèt pas lo papèt e parlèt de l'actualitat. Per li faire un pauc plaisir, anèm passar quauquas linhas que lo revessin avia botat de costat.

La mamèt s'èra eimancipaa, aquesta femna, e avia mesme, un temps, militat dins un grop de femnas en colèra. Sosteniá las autras femnas per çò que pensava que las femnas devián se liberar, trovar los moiens d'esser independentas. L'òm sap jamai çò que la via nos reserva. E voliá a totas fòrças que las filhas aguèssan un mestier, tant coma los garçons. Qu'es benlèu encara mai important per una filha, disiá, gardar son independença economica qu'es la verai libertat. E ne'n plorava, mon amic lo papèt...

4 d'avril – Achabat la lectura dau libre de Martin Hirsch : *Pour en finir avec les conflits d'intérêt* (Stock, 12 €). Ne'n fau una cronica per lo jornal. Me plai pas de dire : conflicte d'interès, alara parlo d'interès croisats. Totjorn de problemes de traduccion...d'abituda qu'es lo contrari, quand ai achabat la cronica la chau revirar en francés. Penable !

L'òm apren de veiaas dins aqueste libre, mas es sustot intereissant per çò que fai de propausicions, oblija a se pausar de questions. Quand l'òm sap que, mesme a un petit nivèl, los politics pòion trovar lhurs interès personaus dins de decisions corantas, seriá bon que lo legislator sonjèsse a la question. Seria dejà una question de formacion, daus elegits, mas daus fonccionaris mai. Avètz surament auvit parlar d'aquela granda escòla que prepara los plus nauts fonccionaris de l'Estat : l'E.N.A. (Escòla Nacionala

(Seguía p. 3

RESSONS

D'ÒC

Échos occitans : N°70 novembre – decembre de 2010

Lo numerò 2€

Editoriau Setanten Ressons d'Òc

I a un petit fraire dau Grinhon, que i a ben de temps que voliam vos en parlar e que s'apèla **Ressons d'Òc**. Qu'es un pauc coma la bona novèla, las novèlas d'òc. Es mesme plus valhent que lo Grinhon, per çò que parèis tots los dos mes, e sus 12 pajas.

Nosautres sortèm lo n° 70, lo Resson n'es au 73. Seria doncas plustust nòstre grand fraire ! Lo n° 70 arrivèt per la fin de l'an passat (novembre-decembre).

Qu'es lo Pèire Mazodier, lo mestre d'òbra d'aquel jornal. Son editoriau dau n°72 èra sus lo felibritge, un document. Rend compte de l'actualitat de son caire (lo Gard) e mai d'un pauc de pertot. Lo Pèire fuguèt librari, teniá la librariá occitana de Salindres, e ama los libres. Ne'n parla e de biais.

Las rubricas dison la varietat dau Resson : *Actu d'òc*, *Ven de pareisser*, *Per rire*, *Omenatge*...e la darrèira que fai Alan Boràs, qu'avèm coneissut fai de temps en Droma, *Amb lo Boissier*, un pauc de vocabulari, de biais de dire, levats dins lo diccionari de Boissier de Sauvages. Una petita revua que se legís daube grand plasir.

G.B.

Lo Blòg dau Revessin (seguiá de la p. 2)

d'Administracion). En 1990, quand i èra l'autor dau libre, per l'espròva d'economia, demandèron aus candidats de demonstrar que lo desvolopament de la consomacion dau tabat èra una bona veiaa per las finanças publicas e mesme per la Securitat Sociala. Çò que costan per l'assurança malautiá las despensas que son la falta dau tabat, son mai que compensaas per las economias que fan las caissas de retraitas a causa d'aqueles que van merir davant

Vocabulari :

se pingar dreit : se redreissar, esser fièr coma lo **jalhard** (lo jalh) : *le coq*

darrèir mars : *mardi gras (c'est le dernier mardi avant le carème)*

adut, adure : *apporté, apporter*

sonjar : *rêver, mais aussi réfléchir.*

LO LOP E LO RAINARD

Histoire que mon grand-père, Henri Grand, me racontait quand j'étais petite, pendant que ma mère allait traire. Mon père était à la guerre.

Un jorn, lo rainard rencontrèt lo lop.
- Bonjorn, compaire Lop.
- Bonjorn, compaire Rainard. Qunt triste e mauvès ivèrn avem passat !
Lo paure lop aviá que los òs e la pèl.
- Dis, compaire Rainard, as trovat quaucòm a minjar. Mi, ai ren trovat e ai fam.
- Mai mi, ai ren trovat, compaire Lop.
Lo rainard disiá pas verai. Èra bien saole, ielo. Aviá minjat un lapin e aviá raubat lo gròs jalhard dau Guston. Aviá pas pogut chabar de lo minjar e aviá escondut las restas sos un boisson.
- Dis, compaire Rainard, coma poriam -nos faire per minjar tots los jorns, sens aver a totjorn chercher nòstra viá. Auriàs pas una idèa, ti.
Lo Rainard diguèt :
- Chau que sièsem amics. Nos abanarem tots dos. Travalharem ensems per bien nos nurrir.
- Qu'es una bona idèa, diguèt lo lop. Dona tos òrdres.
- Poriam faire un essart, diguèt lo rainard.
- Un essart ? Qu'acqu'es quò ?
- Qu'es essartar un champ en èrme. Quand aurem bien revirat la tèrra, semenarem de blat, meissonarem, daube lo gran farem de farina e daube quela farina farem de pan. E coma quò aurem per minjar tots los jorns.
- Qu'es una bona idèa, diguèt lo lop. Quora comencem ?
- Deman matin. Vèies amont, i a un champ en èrme, l'essartarem e semenarem de blat.
Lo lendeman, a la piqueta dau jorn, filèrem essartar lo champ. Tiravan de balais e de boisson daube lhors dents. Essartavan e esgramelhavan daube lhors pès. Lo rainard ne'n fasiá gaire. Laissava trabalhar lo lop.

Lo lop èra guechit e bien abraminat.
- Compaire Rainard, ai fam. As adut quaucòm per minjar ?
- Ai ren adut ! Me'n vau querre quaucòm. Dau temps, contunua d'essartar, diguèt lo rainard.
- Despacha-te, compaire Rainard. Ai fam, ai fam !
Lo rainard fila e se'n tòrna achabar lo jalhard qu'aviá escondut sos lo boisson e quand fuguèt saole, s'endermiguèt. Las clòchas quand sonèran mejorn l'esvelhèran. E de se despachar d'anar veire lo lop onte ne'n èra.
- Que m'as adut, compaire Rainard ?
- Ai ren adut, ai ren trovat.
- As ren trovat ? Mi, ai fam ! Chau que te minjo, compaire Rainard !
Lo lop èra en colèra, fasiá veire sas dents. Lo rainard aviá paur.
- Compaire Lop, me minjes pas. Savo una baconeira, t'i menarai e, ti, minjarès a ta fam.
-A bon ! Despachem-nos, diguèt lo lop !
Filèran vès la baconeira. Lo rainard qu'èra pas lo promeir còp que lais 'nava. Saviá ce que n'èra. Chaliá rintrar per un petit bornalhon. E quò passava fin. Se botèran a minjar de bacon tots dos.
Lo rainard anava se mesurar au pertús per veire si son ventre poviá passar. Lo lop pensava qu'a minjar e sa bòlha gonflava. D'un còp auviguèran un brut d'esclòps que montavan l'eschaliers. Qu'èra l'òme de la maison que veniá chercher sa part de bacon daube un grand cotèl. L'òme se bota a bramar :
- Los veiquiá quelos berlauds que minjan mon bacon. Vau lhors crevar la pèl.
E de los persingar daube son cotèl. Lo rainard aviá pas de pena a passar per lo bornalhon. Lo lop s'engajava ben mas son

ventre passava pas. L'òme copèt la coa dau paure lop.

Lo lop, en forçant bien, feniguèt per passar au pertús e tornèt trovar lo rainard.

- E ben ! compaire Lop, siàs content, siàs bien saole.

- Compaire Rainard, m'as fait copar ma coa. Chau que te minjo !

- Nòn, nòn, compaire Lop, me minjes pas. Savo una bergeira de feàs que fiala sa colonha. Li farem faire una coa.

- A bon ! diguèt lo lop.

Filèran trovar la bergeira. Expliquèran ce que n'èra e la bergeira faguèt una coa. Daube de pèja, la pegèran au darreir dau lop.

Tornèran filar tots dos. Lo lop èra content de sa coa nòva. De temps en temps, se revirava per veire si anava bien. Puei se rendèt compte que la coa èra blancha.

- Quela coa es blancha !

- Òc ! la bergeira aviá mas de feàs blanchas.

- Quela coa blancha, me convenc pas. Compaire Rainard, chau que te minjo !

Lo lop èra en colèra. Fasiá veire sas dents. Aviá la borra tota dreita e sempelhava lo rainard.

- Nòn, nòn, compaire Lop, me minjes pas, plorava lo rainard. Quela coa, la farem venir neira.

- Coma doncas la farem venir neira ?

- Daube de fum, diguèt lo rainard.

Amont vès lo suc, i a de butaires qu'an fait un fuòc. Daube lo fum, machirarem ta coa.

- A bon ! anem veire aquò.

Filèran vès lo fuòc. Arrossèran de garnas de balais verds per bien faire de fum. Botèran tot quò sus lo fuòc e lo rainard diguèt au lop :

- Eüra te chau sautar dins lo fum. E per te bailar de vam, vau sautar daube ti.

Se botèran a sautar tots dos. Lo rainard disiá au lop :

- Sauta bien bas per bien machirar ta coa.

E ielo sautava bien naut.

Lo fuòc s'esmodèt d'un còp, de flamas

sortiguèran dau fum e la coa dau lop prenguèt fuòc.

Lo lop, daube sa coa que brutlava, fotèt lo camp a través champs. Se trempava dins las bealeiras per tuar lo fuòc de sa coa.

Lo lop quitèt lo rainard per de bon e filèt tament luenh que lo tornèt jamai veire. E lo rainard fuguèt bien despaitat d'aquela bèstia que lo voliá totjorn minjar.

Marcelle Pion-Roux
(feureir de 2011)

Vocabulari

abanar (s') : *associer (s')*

abraminat : *affamé*

adure : *apporter*

arrossar : *rassembler*

bacon : *lard*

baconeira : *saloir (où l'on met le bacon)*

bòlha : *ventre, bedaine*

bornalhon, bornèl : *lucarne*

butaire : *bucheron*

colonha : *quenouille*

despaitat : *débarrassé*

èrme : *friche, terrain inculte*

esgramelhar : *arracher le chiendent (grame, greme)*

garna : *branche verte (habituellement de pin ou sapin)*

guechit, -iá : *las, -asse, fatigué, -ée*

pèja : *colle*

persingar : *poursuivre, harceler*

saole (sadol) : *repu, soûl*

sempelhar : *secouer, houspiller*

CHANT DE DÒL E D'EIPÈRA

Après plusieurs grands vents dévastateurs et l'immense incendie de nos forêts en août 2003.

Enfants, vos sovenètz de l'afrosa tormenta
Quand, dau pertus dau diable, qui sap ?
L'aura bofèt sus la montanha :
Garnaas e sapinaas tombèran tot's au còp.

Enfants, avètz vegut, davant cò... mas, que faire ?
Flambar, après l'eiliuç e dos còps de tronaire,
Un fuòc rotlant dau Sapet au cròs de Molèiras,
Dau Sardièr au Montjai e los suc de Nozèiras.

Plorètz, plorètz, enfants, sus vòstra vièlha tèrra !
Las ! per país, de pertot, quanta nèira misèra !
Cindras son venguts, pins, sapins, d'adrèit e d'ubac,
Ent son los chaminons, pastoraus, blachas dès Vaujalàs ?

Nos chau gardar pasmens bon coratge e valhença !
Tornem plantar, garçons ! 'n'autra saison comença,
Veiètz ! siem deiterrens, la prima a tuat l'ivèrn,
Non pas lo grand maufat, lo sovenir d'ièr...

Aval, sus son cubert,
Au coenh d'un calabert,
Lo cocut chanta sol sas doàs nòtas d'eipèra.
L'augèl engrumolat e tremolant encara
Entre aiganha d'Avril e la pica de l'auga,
Mas tot franc virat dau latz de las serrenas,
De las frachas prigondas, d'un país de chirats,
Sonja aus grands bòscs d'antan e pus dèura vacats.

Davant de t'envolar sus un rare pibon
O un fau folharut, l'arbre qu'a tengut bon,
Amont ès Chantaugèl, au-dessús de Montmai,
Entremèir los rochiers, chalaias e balais,
Quauques flòcs de verdura e de chamins perduts,
Chanta, chanta, cocut, lo printemps èi vengut !

Joannès DUFAUD
Albertville, mars 2011

Notes :

Chant de dòl e d'eipèra = *Chant de deuil et d'attente (et d'espoir, 'espèr')* ;
Montjai = *suc à 3 km à vol d'oiseau au nord de Nozières* ; Vaujalàs = *lieu-dit, s'entend ici de la zone boisée, versant sud du serre du Sardièr*.
siem deiterrens = *nous n'avons plus de neige* ; maufat = *méfait, malheur* ; engrumolat = *recroquevillé*
tremolant = *tremblant* ; Chantaugèl = *Chantoiseau, au-dessus du col du Marchand* ; vacar = *abattre tous les arbres, faire une coupe blanche* ; dèura (deüra) = *maintenant* ;

Un autre poèma de Joannès sus la tormenta de 1999 en paja 8.

TRUÈITAS a la CRÈMA D'AIGRETA

Per Luceta Rochièr

Per 4 convivas :

- 4 truèitas dau Linhon (o lo produit de vòstra peicha si siètz peichaire !)
- 4 culhieraas a sopa d'òli d'oliva.
- 4 gròssas noses de burre
- 150 a 200 gr. d'aigreta
- 200 gr de crèma floreta
- sau e pebre.

- . Voidar, lavar e sechar las truèitas. Las farinar leugierament.
- . Triar, lavar e sechar l'aigreta. La chaplar.
- . Dins una padèla far chaufar (sans cramar) l'òli e lo burre.
- . Botar las truèitas, far daurar e cuire peraquí 10 a 12 minutas de chasque costat.
- . Ranjar las truèitas sus lo plat de servici de tenir au chaud.
- . Dins la padèla encara chauda, getar l'aigreta de laisser fondre 1 a 2 minutas. Ajotar la crèma, salar e pebrar. Laisser gargatar quauquas minutas. Versar puèi sus las truèitas e servir ben chaud.

Per acompanhar : beure, daube moderacion, un bon vin blanc, benlèu un Sant Josèp...

Excusas : Per la receta dau milhasson (Grinhon n° 69) ai essublat de marcar lo nombre d'uòus : ne'n fau 3.

Vocabulari :

Truèita, troita, trocha = truite. **Aigreta, auselha, agrelha** = oseille. **Gargatar** = bouillonner doucement. **Padèla, paèla** = poêle.

LOS MOTS CROISATS dau GUI

- 1/ Repara las pendulas. 2/ Afialar los cotèus. 3/ Oblica. Moien de paiament. 4/ Vila d'Abraham. Se crei superior a las femnas.
- 5/ Numerò musical. Gastèl breton.
- 6/ Provençaus, Lemosins, Biarnès... 7/ Sodium. Coire. Tantale. 8/ Deisignaràs un copable.

A/ Pichòta darreira. B/ Chèfe d'estat musulman. 40 a la Borsa. C/ Pas dengun la dèu ignorar (francitan). Se diriá ia en Bretanha. D/ Se ditz de juècs. E/ Estòfa leugeira. Estofa lo fuòc. F/ Fin de vèrbe.

	A	B	C	D	E	F	G	H
1								
2							■	
3						■		
4			■					
5		■			■			
6								
7			■			■		
8								

RAMATGE

Après la tourmente de l'hiver 1999.

L'aura a bofat sus la montanha
En revolums e tot vacat.
Reconèisso plus ma campanha.
Ent son los sapins daus ubacs ?
Plantètz, garçons, l'immensa clara,
Lo grand pendent, la broá dau cròs,
De La Lauvèi josc 'a La Fara !
Sapinon vendra bèl e gròs.
Plantètz de pins, plantètz de faus,
De fraisses e de chastenhièrs
Dins los bas-fons, mai que ne'n chau,
Per regalar tots los enfants.
Près de l'ostau, alhièrs, torièrs,
Per la griva e l'augèl gormand.
Laissetz possar lo galancièr
Que pòrta en Mai floreta ròsa !
Tornarà lojorn printanièr.
Un autre vèl mai amistós
Vendrà en champ dins quela Rasa
Sentinar la flor daus boissons.
Dau meijorn lo vent folharèl
Farà eibandir la pomèira
E blanchir lo bèu cereisèir.
Sus lo pibol e la fenèira,
Lo cocut chantarà promèir
Bailant la nòta au grand ramatge
Dau chardonilh, dau martinet,
Dau gai rossinhòl sauvatge
E dau galant sublant solet
Coma lo merle fiularèl.

Joannès DUFAUD

Des mots à la phrase... p. 65

Edit. Parlarem En Vivarés

Nòtas :

Nous vous laissons trouver tous les noms d'arbres et d'oiseaux de ce poème.

Revolum = *tourbillon* ; broá = *orée, lisière* ; rasa = *rigole, ravin*.

Un autre vèl... quela Rasa : *allusion à un autre texte, 'La Rasa dau Vèl', dans le même recueil.*

Mots croisats (responsas de la p. 7)

1/ RELOGIER. 2/ AMOLAR. 3/ BIAIS. CB. 4/ UR. MACHO. 5/ OP. FAR. 6/ OCCITANS. 7/ NA. CU. TA. 8/ ACUSARAS. A/ RABUSONA. B/ EMIR. CAC. C/ LOA. OC. D/ OLIMPICS. E/ GASA. TUA. F/ IR. CFA. G/ CHANTA. H/ REBORSAS.
